

อัญรัตน์ เสียมใหม่ 2552: มูลค่าจากการใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเลด้านการประมงของชุมชนบนเกาะลิตง จังหวัดตรัง วิทยุวาริชญาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์โสมสกา เพชรานนท์, Ph.D. 193 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานภาพทั่วไปจากการเข้าไปใช้ประโยชน์ในแหล่งหญ้าทะเลของประชาชนในชุมชนเกาะลิตง 2) ประเมินมูลค่าแหล่งหญ้าทะเลจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมง และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมงในแหล่งหญ้าทะเลเกาะลิตง โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เกาะลิตง จังหวัดตรัง จำนวน 269 ครัวเรือนด้วยแบบสอบถาม ตั้งแต่เดือนมกราคม – ธันวาคม พ.ศ. 2550 การประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ด้านการประมงบริเวณแหล่งหญ้าทะเลใช้วิธีมูลค่าตลาด (Market Value) และใช้การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (Path Analysis) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25 – 34 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักคือทำสวน มีพื้นที่ทำกินเฉลี่ย 6.97 ไร่/ครัวเรือน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน มีรายได้และรายจ่ายในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 5,000 – 9,999 บาท/เดือน ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหญ้าทะเลจากโทรทัศน์ ส่วนการเป็นเครือข่ายขององค์กรด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าเครือข่ายประมงพื้นบ้านเกาะลิตงเป็นองค์กรที่กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรชายฝั่งส่วนใหญ่ได้รับการอบรมจากเครือข่ายประมงพื้นบ้านเกาะลิตงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีการเข้าไปใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเลเพื่อทำประมงเป็นหลักโดยใช้วิธีเดินเท้าเข้าไปใช้ประโยชน์ ซึ่งบริเวณแหล่งหญ้าทะเลที่กลุ่มตัวอย่างเข้าไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ไม่ไกลเกิน 4 กิโลเมตรจากชายฝั่ง มีการจับสัตว์น้ำที่สำคัญคือ หอยชักตีน ปลิงทะเล กุ้ง ปลา ปู และหมึกสาย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับหญ้าทะเลในระดับปานกลางและมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งหญ้าทะเลในระดับน้อย ส่วนมูลค่าแหล่งหญ้าทะเลจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมงของประชาชนบนเกาะลิตงในพ.ศ. 2550 พบว่า มีมูลค่าสุทธิประมาณ 7,895,620 บาท/ปี โดยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าการใช้ประโยชน์ด้านการประมงในทางตรง ได้แก่ รูปแบบการเดินทางในการเข้าไปใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเล รายจ่ายของครัวเรือน การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรชายฝั่ง และการมีส่วนร่วมต่อการจัดการแหล่งหญ้าทะเลบริเวณเกาะลิตง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้ใช้ประกอบการวางแผนจัดการแหล่งหญ้าทะเลบริเวณเกาะลิตง โดยส่งเสริมให้ชุมชนใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเลในรูปแบบที่นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมงเพียงอย่างเดียว รวมทั้งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหญ้าทะเลให้กับประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งหญ้าทะเลมากขึ้น ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรร่วมมือกันทำงานอย่างบูรณาการเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนและจัดการแหล่งหญ้าทะเลอย่างเป็นเอกภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเลอย่างยั่งยืนต่อไป